

**Ocena osiągnięć dr Renaty Zawistowskiej
przygotowana w związku ze wszczęciem postępowania w sprawie nadania
stopnia naukowego doktora habilitowanego**

Zgodnie z decyzją Rady Dyscypliny Historia Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie zostałem powołany w skład Komisji habilitacyjnej jako recenzent w postępowaniu habilitacyjnym Pani dr Renaty Zawistowskiej. Działając na podstawie z art. 221. ust. 8 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 poz. 478 z późn. zm.) przygotowałem recenzję dorobku naukowego oraz działalności dydaktycznej i edukacyjnej habilitantki, uwzględniając w niej sylwetkę Pani dr Renaty Zawistowskiej, ocenę jej głównego osiągnięcia naukowego oraz pozostałego dorobku naukowego, w tym także szeroko zakrojonej działalności w obszarze oświaty i nauki. W podsumowaniu recenzja zawiera wnioski końcowe.

1. Sylwetka naukowa i dydaktyczna dr Renaty Zawistowskiej

Rozwój naukowy Pani dr Renaty Zawistowskiej związany jest znaczącej mierze z dawną Akademią Pedagogiczną w Krakowie, przekształconą w 2008 roku w obecny Uniwersytet Pedagogiczny. W 2001 r. po ukończeniu studiów historycznych habilitantka uzyskała tytuł magistra, obroniwszy pracę zatytułowaną „Ksiądz Ferdynand Machay 1889 – 1967”, którą napisała pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Ludwik Mroczyński. Następnie w 2004 r. zdobyła kolejny tytuł magistra, tym razem z zakresu politologii i nauk społecznych ze specjalnością – stosunki międzynarodowe na podstawie pracy „Polacy i Słowacy na Orawie i Spiszu w latach 1848 – 1918”, której promotorem był prof. zw. dr hab. Michał Śliwa. W okresie studiów magisterskich zainteresowania naukowe Pani Renaty Zawistowskiej skoncentrowane były wokół problematyki związanej z relacjami polsko – słowackimi na obszarze Orawy i Spiszu na przełomie XIX i XX wieku. Przeprowadzona wówczas dogłębna

kwerenda archiwalna na terenie Polski i Słowacji na potrzeby obydwóch prac magisterskich świadczy zarówno o rzetelności Pani Renaty w podejściu do gruntownego przebadania wybranej problematyki, jak również o jej wnikliwości oraz próbie analizy złożoności trudnych relacji obu narodów z punktu widzenia polskiego i słowackiego.

Tytuł naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii Pani Renata Zawistowska uzyskała w 2007 r. Tematyka rozprawy doktorskiej pt: „Kwestia węgierskiej mniejszości narodowej w Słowacji w latach 1945 – 1948”, świadczy o zmianie kierunku zainteresowań naukowych habilitantki i skoncentrowaniu ich tym razem wokół problematyki węgierskiej na terenach Czechosłowacji w XX wieku. Promotorem pracy doktorskiej był prof. dr hab. Andrzej Kastory. Z przygotowanego przez habilitantkę wykazu osiągnięć naukowych, stanowiących wkład w rozwój dyscypliny – „historia”, jednoznacznie wynika że Pani Renata po uzyskaniu stopnia doktora nadal prowadzi badania naukowe w obszarze problematyki węgierskiej, znacznie ją poszerzając zarówno w odniesieniu do chronologii jak i narracji historycznej z uwzględnieniem współcześnie zachodzących zmian w stosunkach międzynarodowych.

W ramach kolejnego etapu podnoszenia własnych kwalifikacji Pani dr Renata Zawistowska w 2020 r. ukończyła na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie studia podyplomowe z zakresu organizacji i zarządzania oświatą. Ze względu na miejsce pracy habilitantki, którym jest Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Krakowie, znajomość zagadnień z zakresu prawa oświatowego wydaje się być niezbędna, aby sprostać wymaganiom współczesnego pedagoga w zakresie wiedzy i umiejętności dydaktycznych a także wychowawczych.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Pani dr Renata Zawistowska od wielu lat uczestniczy także w kształceniu dydaktycznym studentów kierunku historia i wiedza o społeczeństwie, współpracując w tym zakresie z Uniwersytecie Pedagogicznym, Uniwersytecie Jagiellońskim, Akademią Górniczo – Hutniczą oraz Akademią Ignatianum w Krakowie, przyjmując studentów na praktyki indywidualne i grupowe. Od 2013 r. do na zaproszenie Pani prof. dr hab. Anny Karwińskiej prowadzi także wykłady i zajęcia ćwiczeniowe o tematyce historycznej na Uniwersytecie III Wieku i na Uniwersytecie Dziecięcym działających w ramach Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Z kolei w 2010 r. w Katedrze Hungarystyki Uniwersytetu Jagiellońskiego wygłosiła wykład na temat wzajemnych relacji i powiązań polsko – węgierskich w historii od czasów średniowiecza po okres drugiej wojny światowej ze szczególnym zwróceniem uwagi na stan podejmowanych w Polsce badań nad tą problematyką dla przybyłych do Krakowa studentów i pracowników naukowych

z Uniwersytetu im. Jánoša Selyego w Komarnie na Słowacji na czele z profesorem Lászlo Szarką, kierownikiem sekcji historii Europy Środkowej w Węgierskiej Akademii Nauk w Budapeszcie. W ramach dalszej działalności dydaktycznej podczas spotkania przygotowanego przez Ambasadę Republiki Węgier w Warszawie z okazji uroczystości promujących przyjaźń polsko – węgierską habilitantka zaprezentowała studentom z Węgier referat poświęcony problematyce prowadzonych przez siebie badań naukowych w zakresie sytuacji mniejszości węgierskiej na terenie Czechosłowacji po pierwszej i drugiej wojnie światowej.

W 2021 r. w ramach dalszej współpracy z Instytutem Historii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w zakresie dydaktycznego kształcenia studentów, uczestniczyła w realizacji projektu pt: „Kompetentny Nauczyciel - Mistrz i Wychowawca”, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Społeczny – Wiedza, Edukacja Rozwój). Głównym jego założeniem było podniesienie kompetencji studentów kierunków nauczycielskich na drodze realizacji programów studiów opartych na modelu kształcenia przyszłych nauczycieli, w taki sposób, aby mogli w przyszłości sprostać potrzebom i wyzwaniom rynku pracy. Studenci uzyskali możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań zawodowych, kształcenia relacji z uczniami, rodzicami i środowiskiem lokalnym. Nabyte w ten sposób kompetencje pozwolą przyszłym nauczycielom wspierać uczniów na drodze ich indywidualnego rozwoju na wszystkich etapach kształcenia. Zajęcia prowadzone ze studentami miały charakter indywidualnych konsultacji. Tematyka spotkań związana była z zakresem treści, których celem było przekazanie studentom praktycznej wiedzy, istotnej w dalszym procesie jak najlepszego przygotowania się do wykonywania zawodu nauczyciela.

Tak więc całokształt podjętych działań przez Panią dr Renatę Zawistowską stanowi podstawę do ubiegania się o tytuł doktora habilitowanego w dyscyplinie – historia.

2. Omówienie osiągnięć naukowych dr Renaty Zawistowskiej.

Dorobek naukowy Pani doktor Renaty Zawistowskiej obejmuje dwie monografie naukowe w tym jedna z nich zatytułowana **„Miejsce Słowenii w Unii Europejskiej (integracja i prezydencja)”** została wskazana jako osiągnięcie habilitacyjne, ponadto dwadzieścia jeden artykułów naukowych, siedem recenzji oraz pięć pozycji o charakterze oświatowym. Habilitantka uczestniczyła w wielu konferencjach naukowych w kraju i za granicą, podczas których prezentowała referaty, także w językach obcych odnoszące się do aktualnie prowadzonych przez nią badań historycznych. Szczególne znaczenie

z punktu widzenia obszaru zainteresowań naukowych Pani dr Renaty Zawistowskiej dotyczących problematyki węgierskiej w różnych okresach historycznych miał udział w dwóch zjazdach naukowych – tj. w XIII i XIV zjeździe historyków węgierskich z krajów Europy Środkowej (w Matrafűred i w Gyöngyös), zorganizowanych przez Stowarzyszenie im. Franciszka II Rakoczego (Rákóczi Szövetség) w Budapeszcie, którego zresztą habilitantka jest członkiem. Obydwa z wygłoszonych podczas wspomnianych zjazdów referatów: *„Mniejszość narodowa węgierska w Słowacji z polskiej perspektywy (historia współczesność, stan badań)”* i *„Miejsce Polski w walkach powstańczych Franciszka II Rakoczego”* wyraźnie wskazują na wieloaspektowość w podejściu naukowym dr Renaty Zawistowskiej do zaprezentowania na gruncie międzynarodowym z polskiego punktu widzenia zagadnień słabo znanych także w Polsce z zakresu historii Węgier i często pomijanych. Oprócz konferencji naukowych zagranicznych habilitantka uczestniczyła także w wielu konferencjach krajowych. Podczas wystąpień na konferencjach międzynarodowych m.in.: w Rzeszowie (Instytut Historii na Uniwersytecie w Rzeszowie), w Krakowie (Katedrę Badań nad Stosunkami Narodowymi i Etnicznymi w Instytucie Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie), Warszawie (Instytut Historii na Uniwersytecie Warszawskim), czy w Piotrkowie Trybunalskim (Instytut Stosunków Międzynarodowych, Zakład Doktryn Politycznych i Dyplomacji XX w UJK w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim) oraz w Cieszynie habilitantka prezentowała tematykę zróżnicowaną pod względem naukowym niemniej jednak związaną z obszarem jej zainteresowań badawczych. W większości wystąpień Pani dr Renaty Zawistowskiej przejawia się odniesienie do zagadnień dotyczących treści politycznych o charakterze międzynarodowym, o czym wyraźnie świadczą m.in. referaty: *„Stosunek wielkich mocarstw do kwestii węgierskiej na Słowacji w latach 1944 – 1946”*, *„Miejsce Zachodnich Bałkanów w polityce Unii Europejskiej”*, *„Prawna sytuacja ludności węgierskiej w Słowacji w latach 1948-2010”*, *„Kontrowersyjny charakter rządów księdza Józefa Tiso i samodzielności Republiki Słowackiej w latach 1938 -1945”*, *„Wpływ dyplomacji węgierskiej na kształtowanie się polskiej polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej”*, *„Stosunki polsko – węgierskie w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku”*, *„Odrodzona Polska wobec narodu i państwa węgierskiego do 1928 roku”*, *„Zakres współpracy papieża Jana Pawła II i prezydenta Ronalda Reagana w obalaniu komunizmu i zmienianiu świata”* . *„Grupa Refleksji nad przyszłością Europy 14 XII 2007 - z państwami ościennymi po 1945 r. (Słowacja, Austria, Słowenia, Chorwacja, Serbia, Rumunia, Ukraina)”*.

Udział habilitantki w konferencjach krajowych zaowocował także prezentowaniem treści z pogranicza zagadnień kulturowych oraz społecznych, co możemy odnaleźć w następujących referatach: „*Dr Franciszek Krćek w życiu kulturalnym Lwowa w końcu XIX i na początku XX wieku*”, „*Samorząd terytorialny w Słowenii*”, „*Mniejszości narodowe, problem autonomii i etnoregionalizmu w Słowacji*” a także w pozycji książkowej zatytułowanej „*Szczawa*”.

Aktywność naukową Pani dr Renaty Zawistowskiej można dostrzec także na polu oświatowym o czym świadczy udział w dwóch konferencjach naukowych zorganizowanych z okazji obchodów 110 - Związku Nauczycielstwa Polskiego. Habilitantka wygłosiła wówczas dwa referaty poświęcone kwestiom genezy Związku Nauczycielstwa Polskiego, a następnie jego działalności pod zaborami pod koniec XIX wieku - „*Powstanie Związku Nauczycielstwa Polskiego. Początki pierwszego ogniska związkowego*” i „*Postanie I ogniska związkowego w Krakowie w kontekście sytuacji nauczycieli w Galicji i innych zaborach pod koniec XIX wieku*”. Potwierdzeniem wkładu Pani dr Renaty Zawistowskiej w rozwój zagadnień dydaktycznych związanych z funkcjonowaniem oświaty w warunkach zmieniającej się rzeczywistości politycznej i zachodzących przemian kulturowych oraz obyczajowych jest cykl artykułów opublikowanych na łamach „Hejnału Oświatowego” - Miesięcznika Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, a także portalu internetowego Kuratorium Oświaty w Krakowie w zakładce Edukacja Patriotyczna i Obywatelska. Warto podkreślić, iż w publikacjach o zróżnicowanej tematyce np. „*Elementy wiedzy, wyobrażeń i pojęć historycznych i społecznych w zintegrowanym nauczaniu wczesnoszkolnym*”, „*Kompetencje kluczowe w edukacji a wychowanie i kształcenie przedzawodowe (preorientacja zawodowa)*”, „*Sportowe i humanistyczne pasje ZSOMS*”, „*Poznajemy Kraków, jego zabytki*”, „*Szkolna inscenizacja Bitwy Warszawskiej 1920 roku*”, znajduje się wiele indywidualnych przemyśleń, cennych spostrzeżeń oraz wskazówek do pracy dydaktycznej i wychowawczej dla młodszej kadry nauczycieli wynikających z osobistych doświadczeń Pani dr Renaty Zawistowskiej jako nauczyciela z dwudziestoletnim stażem pracy na różnych szczeblach edukacji w nieustannie reformowanym szkolnictwie.

Zainteresowania naukowe habilitantki obejmują w zasadzie dwa nurty badań. Pierwszy, mocno wyeksponowany poświęcony jest kontynuowanej po doktoracie kwestii węgierskiej, zarówno w okresie funkcjonowania państwa czechosłowackiego po pierwszej i drugiej wojnie światowej, jak również w czasach późniejszych, nawet współczesnych. Wykaz publikacji naukowych poświęconych badaniom nad problematyką węgierską świadczy o gruntownym zapoznaniu się habilitantki z zasobami archiwalnym za granicą

m.in. w Pradze, w Bratysławie oraz w Budapeszcie, w zakresie prezentowanych treści na łamach renomowanych pism naukowych np.: „*Studiów z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*”, wydawanych w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, czy też „*Polityki i Bezpieczeństwa*”, czy także „*Niepodległości*” – wydawnictw Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim. Cykl artykułów poświęconych wnikliwemu spojrzeniu na historię państwa i narodu węgierskiego ma niewątpliwie charakter innowacyjny w nauce polskiej, gdyż stanowi obszar słabo znany i przebadany, choćby ze względu na barierę językową w dotarciu do źródeł, którą to Pani dr Renacie Zawistowskiej udało się przełamać w celu wielostronnego spojrzenia na problematykę w kontekście jej oceny w międzynarodowej społeczności naukowej. Dokonania habilitantki w obszarze badań naukowych skoncentrowanych wokół spraw węgierskich zaowocowały bardzo znaczącymi w nauce publikacjami:

- monografia:

Kwestia węgierskiej mniejszości narodowej w Słowacji w latach 1945 – 1948 (opublikowanej w 2009 r. przez Wydawnictwo Neriton),

- oraz artykuły i recenzje: (m.in.):

- *Demografia i rozmieszczenie ludności węgierskiej w Słowacji 1918-1950*, „*Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*”, IH PAN w Warszawie, t. XLVI, 2011, s. 99-126;

- *Prekurdzie - oderwanie od Węgier i przyłączenie do Słowacji (1919–1920)*, „*Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*”, IH PAN w Warszawie, t. XLVII, 2012, s.49-75, PL ISSN 1230–5057.

- *Ustalenie granicy Węgier z Chorwacją i Serbią po I wojnie światowej*. „*Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*”, IH PAN w Warszawie, t. XLVIII, 2013, s. 157 – 182.

- *Przyłączenie do Austrii po I wojnie światowej części Węgier Zachodnich - utworzenie Burgenlandu.*, „*Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*”, IH PAN w Warszawie, t. XLIX, z. 1, s. 44 – 73.

- *Ustalenie granicy Węgier z Chorwacją i Serbią po I wojnie światowej*, „*Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*”, IH PAN w Warszawie, t. XLVIII.

- *Próby powrotu Karola IV Habsburga – Lotaryńskiego na tron węgierski w 1921 r.*(artykuł złożony do druku w Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w „*Studiach z Dziejów Rosji i Europy Środkowo -Wschodniej*”).

- *Zmiana granicy państwowej węgiersko – rumuńskiej po I wojnie światowej*. artykuł złożony do druku w Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w „Studiach z Dziejów Rosji i Europy Środkowo - Wschodniej”, (niektóre pozycje zostały wydane w języku angielskim np.: - PREKMURJE – SEPARATION FROM HUNGARY AND CONNECTION TO SLOVENIA (1919 – 1920), Russian and East Central European History Research XLVII, PL ISSN 1230-5057,

- *CONTROVERSIAL NATURE OF FATHER JOZEF TISO GOVERNMENT AND AUTONOMY OF THE SLOVAK REPUBLIC 1938 -1945*), “STUDIA HUMANISTYCZNO-SPOŁECZNE”, T. 20, 2018, !SSN 20081-2493).

- rec.: *Regionálna a národná identita v maďarskej a slovenskej histórii 18. – 20. Storočia – Regionális és nemzeti identitásformák a 18 – 20 századi magyar és a szlovák történelemben*. Eds. Štefan Šutaj – László Szarka, Universum, Prešov 2007, ss. 192 „Studia z Dziejów Rosji i Europy-Srodkowo-Wschodniej”, IH PAN w Warszawie, t. XLVI, 2011, s 243 - 247.

Wysoki poziom naukowy badań znalazł potwierdzenie w postaci wykładów przeprowadzonych w **Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie** w ramach Zakładu Dziejów Europy XIX i XX wieku – Pracowni Dziejów Europy Środkowo – Wschodniej na zaproszenie jej byłego (nie żyjącego już) kierownika prof. dr hab. Marka Kazimierza Kamińskiego. Habilitantka zaprezentowała podczas nich wyniki swoich badań naukowych podparte kwerendą archiwalną m.in.: w Pradze (*Archivum Kancelárie Prezidenta České Republiky (AKČPR)*, *Archivum Parlamentu České Republiky (APČR)*, *Archivum Ministerstva Zahraničních Věcí České Republiky (AMZV)*, *Státním Ústředním Archivum (SÚA) Praha – Chodovec*), w Bratysławie (*Slovenský Národný Archív*, *Štátný Oblastný Archív*), czy w Budapeszcie (*Magyar Országos Levéltár - MOL*). Tematyka wykładów dowodzi szerokiego zainteresowania Pani dr Renaty Zawistowskiej sprawami węgierskimi zarówno w odniesieniu do kwestii relacji z sąsiadami okrojonego po traktacie w Trianon państwa węgierskiego, ale także powiązań z Polską, poprzez osobę hrabiego Jánosa Esterházego i jego wpływu w kształtowanie polskiej polityki zagranicznej w okresie międzywojennym.

Innym ośrodkiem naukowym oprócz IH w PAN w Warszawie, z którym habilitantka nawiązała współpracę w zakresie problematyki węgierskiej był **Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych w Piotrkowie Trybunalskim** (filia Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) kierowany przez prof. dr hab. Arkadiusza Adameczyka. Liczny udział Pani dr Renaty Zawistowskiej w międzynarodowych konferencjach naukowych zorganizowanych przez Zakład Doktryn Politycznych i Dyplomacji XX wieku w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych zaowocował wygłoszeniem referatów (*Prawna*

sytuacja ludności węgierskiej w Słowacji w latach 1948-2010., Kontrowersyjny charakter rządów księdza Józefa Tiso i samodzielności Republiki Słowackiej w latach 1938 -1945., Wpływ dyplomacji węgierskiej na kształtowanie się polskiej polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej”.) mających solidne podstawy w prowadzonych przez habilitantkę wieloletnich badaniach naukowych w obszarze jakże złożonych w XX wieku relacji państw i mniejszości narodowych w kontekście przemian politycznych i ustrojowych zachodzących w Europie. Oprócz udziału w konferencjach naukowych habilitantka może poszczycić się także cyklem publikacji artykułów i recenzji, które ukazały się na łamach „Polityki i Bezpieczeństwa” – wydawnictwo Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego (Filia w Piotrkowie Trybunalskim) oraz „Niepodległości” – pisma Instytutu Józefa Piłsudskiego, Narodowe Centrum Kultury w Warszawie. Jako przykład aktywności na tym polu mogą służyć następujące pozycje:

- *Prawna sytuacja ludności węgierskiej w Słowacji w latach 1948-2010* (wybrane tezy naukowo-badawcze), „Polityka i Bezpieczeństwo”, Red. Naczelny A. Adamczyk, Wyd. Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Piotrków Trybunalski 2010, Tom I, s. 191-217;
- *Kontrowersyjny charakter rządów księdza Józefa Tiso i samodzielności Republiki Słowackiej w latach 1938 -1945.*, w: *Europa XX wieku między totalitaryzmem, autorytaryzmem a demokracją*, red. A. Adamczyk, P. Biniecka i K. Kaźmierczak, Piotrków Trybunalski 2011, s. 199 – 216.
- *Szczyt Unia Europejska – Federacja Rosyjska w Chanty-Mansyjsku (26-27 06 2008)–finalnym wydarzeniem słoweńskiego przewodnictwa Rady UE*, „Polityka i Bezpieczeństwo”, Red. Naczelny A. Adamczyk, Wyd. Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Tom II, Piotrków Trybunalski 2011, s. 219-243.
- *Grupa Refleksji nad przyszłością Europy 14 XII 2007 - 09 V 2010*, w *Polityka i Bezpieczeństwo*, T. 4 (2013), s. 243-260.
- rec.: Andrzej Essen, *Polityka Czechosłowacji w Europie Środkowej 1918-1932*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2006, ss.328, „Niepodległość”, Czasopismo poświęcone najnowszym dziejom Polski, Instytut Józefa Piłsudskiego, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2011, Tom LX s. 319-323.
- rec.: M. Lacko (ed.), *Proti Poľsku, Odraza ťaženia roku 1939 v denníkoch a kronikách slovenskej armády*, Ústav pamäti národa, Bratislava 2007, ss. 254, „Niepodległość”.

Czasopismo poświęcone najnowszym dziejom Polski, Instytut Józefa Piłsudskiego, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2011, Tom LX s. 337-341.

- rec.: T. Kopyś, *Oszkár Jászi. Z dziejów idei federalizmu w Europie Środkowej w latach 1900-1920*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006, ss. 192. „Polityka i Bezpieczeństwo”, Red. Naczelny A. Adamczyk, Wyd. Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Tom II, Piotrków Trybunalski 2011, s. 260-268.

Drugi nurt badań naukowych Pani dr Renaty Zawistowskiej skoncentrowany został wokół zagadnień związanych z historią najnowszą i tematyką odnoszącą się do Słowenii, jej roli i miejsca w polityce bałkańskiej i europejskiej w kontekście międzynarodowym. Zdecydowanie jednak ten obszar badań naukowych habilitantki w porównaniu z problematyką węgierską jest znacznie słabiej wyeksponowany, co może jednak otwierać przed Panią doktor na przyszłość możliwości dalszego rozwoju i owocnego wkładu w rozwój nauki. Niewątpliwie największym osiągnięciem habilitantki na gruncie badań nad Słowenią stanowi monografia zatytułowana „*Miejsce Słowenii w Unii Europejskiej (integracja i prezydencja)*”, wykazana jako główne dzieło w przewodzie habilitacyjnym. Zainteresowania badawcze nad problematyką słoweńską zostały zasygnalizowane już wcześniej. W 2010 r. Pani dr Renata Zawistowska uczestniczyła w konferencji naukowej – „*Samorząd terytorialny w państwach europejskich*”, zorganizowanej przez Katedrę Samorządu Terytorialnego i Wspólnot Lokalnych, kierowaną przez Pana prof. dr hab. Andrzeja K. Piaseckiego, podczas której wygłosiła ona referat zatytułowany: - *Samorząd terytorialny w Słowenii*, który następnie ukazał się drukiem w *Annales Universitatis Pedagogicae Cracoviensis, Studia Politologica IV* - Wydawnictwie Naukowy Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Kolejny artykuł poświęcony zagadnieniom słoweńskim opublikowany został w 2013 r. w tym samym wydawnictwie i dotyczył tożsamości etnicznych i narodowych na terenach Słowenii – „*Etnoregionalizm w Słowenii (włoska i węgierska wspólnoty narodowe i romska grupa etniczna)*”. Oprócz pisania artykułów naukowych habilitantka uczestniczyła także w konferencjach w kraju (2010 r. konferencja naukowa pt: „*Europejskie wyzwania XXI stulecia*”, przygotowana przez Katedrą Badań nad Stosunkami Narodowymi i Etnicznymi – Instytut Politologii UP w Krakowie. Referat habilitantki zatytułowany: *Miejsce Bałkanów Zachodnich w polityce Unii Europejskiej*.) i za granicą (2008 r. Lubljana - Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Słowenii – konferencja poświęcona podsumowaniu roli, jaką odegrała Słowenia w polityce Unii Europejskiej, podczas pełnionej prezydencji w Radzie UE ze szczególnym uwzględnieniem

działalności organizacji pozarządowych) związanych z rolą Bałkanów i miejscem jakie zajmuje Słowenia w historii najnowszej Europy. Wzmiankowany już artykuł o Prekmurju, stanowi ważne ogniwo pośrednie między problematyką węgierską i słoweńską.

Podsumowując jednoznacznie mogę stwierdzić iż osiągnięcia naukowe Pani dr Renaty Zawistowskiej w obszarze dwóch odmiennych nurtów badawczych z punktu widzenia naukowego są znaczące i zasługują na pozytywną ocenę w wymiarze merytorycznym i formalnym.

3. Omówienie monografii habilitacyjnej dr Renaty Zawistowskiej.

Zganie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) Pani dr Renata Zawistowska jako główne osiągnięcie naukowe w przewodzie habilitacyjnym wskazała monografię zatytułowaną: „**Miejsce Słowenii w Unii Europejskiej (integracja i prezydencja)**”, ss. 420. Książka została opublikowana przez wydawnictwo Neriton w Warszawie i była dotowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Konstrukcja rozprawy habilitacyjnej jest przejrzysta i oparta na metodzie chronologiczno – problemowej. Składa się z ośmiu rozdziałów podzielonych na mniejsze podrozdziały. Niewątpliwie imponujący jest ogrom materiałów w tym także archiwalnych, do których dotarła habilitantka poszukując źródeł będących podstawą do napisania prezentowanej rozprawy. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Pani dr Renata Zawistowska napisanie monografii poprzedziła opanowaniem języka słoweńskiego i wyjazdem na badania naukowe do Słowenii, gdzie dotarła bezpośrednio do materiałów wielu instytucji (Ožja Pogajalska Skupina, Służba Vlade RS za Evropske Zadeve-SVEZ) i osób (Nataša Zajec Herceg – w latach 1996–2003 członek Ścisłego Zespołu Negocjacyjnego, Bogdan Benko - generalny dyrektor Departamentu do Spraw Europejskich i Polityki Bilateralnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rządu RS) związanych z problematyką rozprawy oraz miała możliwość uczestniczenia w konferencjach naukowych i spotkaniach z organizacjami pozarządowymi w zakresie dotyczącym tematyki prezydencji Słowenii w Radzie Unii Europejskiej w 2008 r.

Obszerny wykaz zgromadzonych źródeł słoweńskich, pochodzących ze zbiorów następujących instytucji: Banka Slovenije (BS) Evrosistem, Državnim Zbor RS, Evropska Unija. Uradno spletišče Evropske Unije, Ministerstvo za zunajde zadeve RS, Ośrodka Informacji i Dokumentacji Europejskiej, Ožja Pogajalska Skupina za prostop RS k Evropski Unii, Predsednika Republike Slovenije dr Danilo Türka – arhivska stran, Predstavništvo

Evropske Komisije v RS, Slovenija Doma v Evropi. Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski Uniji, Slovensko Predsedstvo EU 2008. Uradno spletno mesto, Služba Vlade Republike Slovenije za Razvoj in Evropske Zadeve (SVEZ), Služba Vlade Republike Slovenije za Zakonodajo (SVZ), Stalno Predstavništvo RS pri Evropski Uniji v Bruslju, Statistični Urad Republike Slovenije (SURS), Urad Vlade RS za Komuniciranje (UVKOM), Urządzie Komunikacji Integracji Europejskiej, Vlada RS, Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) oraz cały szereg dokumentów, programów sprawozdań, czy też opracowań i prasy krajowej oraz zagranicznej świadczy o rzetelnym podejściu habilitantki do poznania całości problematyki a tym samym wnikliwej jej analizy i chęci zaprezentowania problematyki praktycznie słabo znanej i nie przebadanej na gruncie współczesnej nauki polskiej. Habilitantka podkreślała, że dotarcie do wielu materiałów było możliwe dzięki bardzo zaawansowanej w Słowenii digitalizacji zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. To bardzo cenna konstatacja pod względem metodologicznym zwłaszcza w obecnych restrykcjach narzuconych przez wirusową pandemię.

Głównym przesłaniem monografii naukowej dr Renaty Zawistowskiej jest pokazanie drogi narodu słoweńskiego do pełnego zjednoczenia i niepodległości, a następnie jego wejście w skład struktur Unii Europejskiej i przewodnictwo tego kraju w Radzie Unii Europejskiej w 2008 r. Każdy z rozdziałów rozprawy habilitacyjnej dostarcza obszernej wiedzy w zakresie geografii, historii, przemian politycznych, gospodarczych i społecznych zachodzących w Słowenii w kontekście rozwoju sytuacji międzynarodowej w różnych przedziałach czasowych.

W rozdziale pierwszym habilitantka omówiła położenie geograficzne Słowenii, nazywanej w niektórych opracowaniach „krajem przechodnim” na styku Europy, Bałkanów i Półwyspu Apenińskiego. Rozdział ten wydaje się mieć charakter wprowadzający i ma na celu uświadomienie jak istotne znaczenie może mieć położenie geograficzne danego kraju dla jego dalszego rozwoju i całościowego spojrzenia na relacje z innymi narodami i państwami. Rozdział drugi stanowi odniesienie do historii Słowenii od czasów najdawniejszych, czyli okresu średniowiecza po czasy najnowsze, zakończone dążeniami Słoweńców do pełnej niepodległości w 1991 r. Krótki rys historyczny pokazujący wysiłki i działania narodu słoweńskiego, zabiegi polityków, funkcjonowanie w ramach różnych struktur politycznych: Państwa Habsburgów, Państwa SHS i Królestwa SHS, Królestwa Jugosławii, a ostatecznie Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii i związane z tym ustalanie zmieniających się granic oraz zakresu władzy i kompetencji poszczególnych organów bardzo wymownie obrazują proces dokonujących się zmian w tym niewielkim narodzie słabo znanym i często

niedocenianym. Czytając ten rozdział można odnieść wrażenie, że nie jest on przeładowany faktograficznie a jedynie pewne problemy są w nim zasygnalizowane w celu całościowego uchwycenia historii ziem słoweńskich. W rozdziale trzecim habilitantka opisała przemiany ustrojowe zachodzące w Słowenii po odzyskaniu niepodległości w 1991 r. Wnikliwe omówienie tekstu Konstytucji Republiki Słowenii i funkcjonujących na jej podstawie organów władzy państwowej, partii politycznych oraz działalności struktur samorządu terytorialnego wyłania obraz kształtowania się podstaw demokracji w jednym z najmłodszych państw powstałych po rozpadzie dawnej Jugosławii. Niezwykle cenne z punktu widzenia badawczego jest uchwycenie poszczególnych etapów przemian gospodarczych zachodzących w Słowenii od czasów socjalistycznych po współcześnie obowiązujący model liberalizmu oparty na mechanizmach wolnego rynku. Rozdział czwarty poświęcony został pokazaniu szeroko zakrojonych dążeń w słoweńskiej polityce zagranicznej do znalezienia się w strukturach najbardziej znaczących współcześnie organizacji międzynarodowych. Ubieganie się o członkostwo w ONZ, NATO, czy rozpoczęcie negocjacji z UE wyraźnie wskazuje cele strategiczne jakie wytyczyło sobie na przyszłość to niewielkie terytorialnie państwo z aspiracjami do odgrywania znaczącej roli w tej części Europy Środkowo – Wschodniej. Kolejne rozdziały rozprawy habilitacyjnej, czyli piąty, szósty, siódmy i ósmy w całości dotyczą głównej problematyki, którą stanowi rola jaką odegrała Słowenia w Unii Europejskiej, a zwłaszcza ten półroczny okres, w którym kraj ten sprawował prezydencję w Radzie Unii Europejskiej. Pani dr Renata Zawistowska dzięki bezpośrednim badaniom naukowym jakie prowadziła w Słowenii w 2008 r. tuż po zakończonym przez to państwo przewodniczeniu w strukturach unijnych miała możliwość dotarcia do materiałów jeszcze nie przebadanych i zupełnie nieznanymi. Habilitantka z dużą dokładnością zaprezentowała cele i założenia programowe słoweńskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej zarówno w pierwszym jak i w drugim okresie 2008 r. Podział zaprezentowanego materiału w poszczególnych podrozdziałach sprawia wrażenie uporządkowanego chronologicznie i poprawnego merytorycznie. Habilitantka słusznie wychodzi od zmian politycznych (wybory parlamentarne, zmiana rządu) w Słowenii poprzedzających przejęcie prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, a następnie wskazuje na podstawy prawne w przygotowaniu programu i działalności organizacyjnej na arenie międzynarodowej. Bardzo dobrym posunięciem w narracji o słoweńskiej prezydencji, było nawiązanie do poprzednich prezydencji, które pełniły Niemcy i Portugalia w ramach tzw: Trójki Państw i zaprezentowanie jako całości 18 - miesięcznego Programu w którym okres słoweński stanowił ostatni z etapów wspólnie zaplanowanych działań. Pani dr Renata Zawistowska bardzo wnikliwie przeanalizowała

politykę zagraniczną Unii Europejskiej w okresie prezydencji słoweńskiej. Najpierw przedstawiła jej programowe założenia, wśród których znalazły się m.in.: kwestie związane z unormowaniem napiętych relacji słoweńsko – chorwackich, sprawa niepodległości Kosowa oraz utrzymanie jak najlepszych stosunków z państwami Bliskiego Wschodu, Kaukazu Południowego i Azji Środkowej, a także umacnianie współpracy ze strategicznymi jej partnerami, takimi jak: Japonia, Ameryka Łacińska, Stany Zjednoczone i Federacja Rosyjska. po czym przeszła do charakterystyk każdego ze spotkań omawiając ich priorytety i strategię rozwoju w takich kwestiach jak utrzymanie pokoju na świecie, instytucje demokratyczne, ochrona praw człowieka oraz walka z terroryzmem. W ostatnim, ósmym rozdziale habilitantka zwróciła uwagę na aktualne wówczas wydarzenia polityczne jakim było np.: irlandzkie „nie” dla Traktatu Lizbońskiego, dokonała także bilansu i podsumowania słoweńskiej prezydencji podkreślając jej sukcesy a także wskazując na niezrealizowane do końca obszary działań, które mogą stanowić punkt wyjścia w dalszej polityce dla kolejnego państwa przejmującego po Słowenii prezydenturę w Radzie Unii Europejskiej. Ponadto wychodząc poza ramy czasowe słoweńskiej prezydencji habilitantka pokazała dalszy rozwój sytuacji w Słowenii, w tym przegrane wybory parlamentarne jesienią 2008 r. przez rząd Janeza Janšy, a następnie przejęcie władzy przez nową grupę polityków na czele z Borutem Pahorem oraz losy niektórych jakże znaczących osobistości słoweńskiej sceny politycznej w tym Dimitrija Rupla oraz Žiga Turka.

W podsumowaniu Pani dr Renata Zawistowska dokonując oceny polityki słoweńskiej i jej przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej przytoczyła wypowiedź polskiego politologa Krzysztofa Szczerskiego, która bardzo wymownie uchwyciła dokonania Słoweńców omówione w prezentowanej pozycji naukowej. W końcowej części monografia habilitacyjna zawiera bardzo starannie przygotowany obszerny zestaw bibliografii oraz indeks osobowy i wykaz nazw geograficznych. Jest to jedyna na rynku wydawniczym, naukowa pozycja poświęcona historii najnowszej państwa i narodu słoweńskiego.

Habilitantka wypracowała swój samodzielny styl i metodologię, preferując fakty, ale grupuje je w taki sposób, że wypływające z nich wnioski Czytelnik może sam sformułować.

Po zapoznaniu się z głównym osiągnięciem naukowym Pani dr Renaty Zawistowskiej - **„Miejsce Słowenii w Unii Europejskiej (integracja i prezydencja)”**, ss. 420, stwierdzam że przedstawiona monografia spełnia wymogi stawiane rozprawom habilitacyjnym i stanowi podstawę do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dyscyplinie - historia.

4. Omówienie osiągnięć na polu oświatowym dr Renaty Zawistowskiej.

Pani dr Renata Zawistowska pracując w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Krakowie oprócz sporych osiągnięć na polu naukowym prezentuje także znaczący dorobek na polu oświatowym w zakresie edukacji szkolnej.

W 2014 r. uzyskała tytuł Kreatywnego Nauczyciela Małopolski w V edycji Konkursu „Kreatywny Nauczyciel”, którego organizatorem było Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie, co niewątpliwie potwierdza dokonania habilitantki także na polu edukacyjnym w szkolnictwie średnim. Od wielu lat pełni także funkcję egzaminatora maturalnego z historii i wiedzy o społeczeństwie oceniając prace maturalne na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Wkład i zaangażowanie w proces edukacyjny Pani dr Renaty Zawistowskiej poprzez przygotowywanie uczniów do udziału w różnych konkursach na szczeblu ogólnopolskim czy wojewódzkim znajduje potwierdzenie w nagrodach, które Habilitantka otrzymała od Prezydenta Miasta Krakowa, Małopolskiego Kuratora Oświaty i Dyrektora w dowód uznania jej wysiłku w podnoszeniu jakości pracy dydaktycznej w szkole.

Pani dr Renata Zawistowska jest także aktywnym działaczem społecznym. Czynnie uczestniczy w pracach wielu organizacji i stowarzyszeń np.: Krakowskiego Stowarzyszenia Szarych Szeregów, czy Związku Legionistów Polskich popularyzując wiedzę historyczną i wykazując troskę o utrwalanie wśród młodzieży postaw patriotycznych i obywatelskich.

Konkluzja końcowa.

Biorąc pod uwagę całość dorobku naukowego, stanowiącego pod względem metodologicznym oryginalny, wartościowy wkład w najnowszą historię Europy Środkowej w tym monografię habilitacyjną **„Miejsce Słowenii w Unii Europejskiej (integracja i prezydencja)”**, ss. 420, a także osiągnięcia na polu dydaktycznym, oświatowym i szeroką działalność organizacyjną Pani dr Renaty Zawistowskiej stwierdzam, iż stanowi to wystarczającą podstawę do sformułowania wniosku, że Habilitantka spełnia wszystkie wymagania przewidziane w ustawie o stopniach i tytule naukowym. Wnoszę zatem o nadanie Pani dr Renacie Zawistowskiej stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii.

